

„Soča“ izhaja vsak petek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.50
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „polanica“ se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caserma 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Koroški v Stica - vi hiši št. 10 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri uredništvu.

Goriški deželni zbor.

Iz 3. seje.

Predsednik naznani kot vladin predlog načrt postave, obsegajoč določbe za varstvo ribjega lova.

Potem se izročé došle peticije dotičnim odsekom.

Po prestopu na dnevni red predlaga poslanec Dottori, naj se imenovanje 4 udov in 4 namestnikov v komisijo za ugovore v zadevi zemljiščne vravnave odloži za eno prihodnjih sej. Predlog se je sprejel.

Vladin predlog, s katerim se zahteva mnenje od dež. zbora, kakó naj bi se morda spremenila domovinska postava od 23. dec. 1863., izroči se po predlogu poslanca dr. Deperis-a pravnemu odseku v pretres. Istemu odseku se odstopi tudi po predlogu dr. Deperis-a vladin predlog, zadevajoč mnenje dež. zbora o ustanovitvi okrajnih zastopov.

Poročevalec dež. odbora dr. Abram poroča o vladinem predlogu, zadevajočem načrt postave zastran posilnega nalaganja doklad za plačilo občinskih, izvirajočih iz nejavnih naslovov.

Dotična postava se glasi:

§. 1. Ako kateri občinski zastop zanemari ali se brani priskrbeti potrebne zaloge v poravnavo občinskega, na kak privatno pravni naslov opirajočega se dolga, kateri je za ugotovljenega pripoznan po sodnijski razsodbi, ali se naslanja na pismo imajoče eksekutivno moč, v takih slučajih ima deželni odbor, izvrševaje svojo nadzorovalno pravico nad občinami, oblast naložiti v dotični občini dogovorno z namestništvom primerno doklado k izravnim davkom in česar treba učiniti, da se poterja in da se z njenimi dohodki poplača dotični dolg.

§. 2. Za vpeljavo doklad po določbi §. 1. te postave ni treba deželne postave, naj doseza doklada kakoršno koli mero.

§. 3. Ta postava obvelja tistega dne, ko se objavi.

Postava se sprejme v 2. in zadnjem branji brez spremembe.

Dr. Tonkli poroča potem o prošnji županstva Kanalskega, vloženi 26. jun. t. l., za razdelitev občinskih zemljišč Gorenje vasi. Zbor prestopi na dnevni red.

Poročevalec dr. Abram. Sprejme se načrt postave o razdelitvi obč. zemljišč. občine Pliskovice in Kosovelja, kakor ga predlaga dež. odbor, in potrdi se po predlogu dr. Tonklija tudi v 2. in poslednjem branji.

Poročevalec Gasser priobči predloge dež. odbora, da se dovolé podpore mladeničem, goriškim deželanom, kateri bi obiskovali višo šolo za umetnost in obrtništvo na Dunaji, ter predlaga, naj sklene zbor:

1) Ustanovi se štipendij 400 gl. za enega rezljarja in strugarja, bivajočega v tej deželi, ki bi hotel obiskovati poseben tečaj za izobraženje v rezljarstvu in strugarstvu na dunajski šoli za umetnost in obrtništvo, katera se začne v zimskem polletju 1881/2, nakaže se mu tudi 12 gl., da plača vpisnino in odškodbo za obrabo orodja.

2) Ustanovi se drugi štipendij 300 gl. za pleteničarja (košarja), tukajšnjega deželana, kateri bi se hotel v imenovani šoli v isti dobi izobraziti v svojem rokodelstvu in izučiti tudi v obdelovanji bek. tudi njemu se nakaže 12 gl., da plača vstopnino in odškodbo za obrabo orodja.

3) Naročuje se dež. odboru, naj razpiše in podeli oba štipendija.

Poslanec Povše priporoča dež. odboru, kakó naj se pri podelitvi poštevajo tudi naši gorski kraji. Zbor sprejme to priporočbo, v kateri več na drugem mestu, in potrdi posamične odborove predloge.

Po predlogu dež. odbora, o katerem poroča posl. Gasser, potrdi zbor podporo 400 gl., dovoljene odboru za morsko kopelj v Gradu za kopeljno dobo tekečega leta.

Poročevalec dež. odbora dr. Abram predlaga, naj potrdi zbor načrt te postave:

„Postava od..... veljavna za pokneženo grofijo Goriško in Gradiško, vsled katere se dovoljuje nekaterim davkarskim občinam, da se ustanové kot samostojne županije:

Po predlogu deželnega zbora poknežene Moje grofije Goriške in Gradiške ukazujem tako-le:

§. 1. Davkarskim občinam Sežani, Lokvi, Povirju, Merčem, Štorjem in Kazljem je dovoljeno, da se smejo ločiti od sedanje krajne občine Sežanske, ter se ustanoviti: a) davkarska občina Sežana sama zase kot županija; b) davkarska občina Lokve tudi sama zase kot županija; c) davkarski občini Povir in Merče skupaj kot ena županija z županijskim sedežem v Povirju; in d) davkarski občini Štorje in Kazlje skupaj kot ena županija z županijskim sedežem v Štorjah.

§. 2. Ta postava stopi v veljavo, kakor hitro se izpolni določbe §. 3. občinskega reda od 7. aprila 1764. (št. 8. Zakon. in Ukaz. za Primorje.)“

telesom mora kor molčati in z vernimi moliti; tudi orglje naj ali popolnoma molče ali naj se igra na nje z vso prisrčnostjo in dostojnostjo.

7. Petje na koru naj se ne vravnava po samovolji kapelnikov, temuč po cerkvenih rubrikah.

8. Za to je treba varovati se, da se ne predavajo take pesmi, ki niso v nošeni zvezi s tistim delom službe božje, ki se ravno opravlja.

9. Tudi ne smejo cerkv. zbori pri slovesni sv. maši peti nikakoršnih skladb, ki imajo tekst v domačem jeziku; tako petje je zoper cerkvene obrede.

10. Ta prepoved (peti v domačem jeziku) velja še posebno petju graduala in effortorija, ker smo izvedeli, da so pevci posebno gledé teh delov sv. maše jako lahkomišelní ter take pesmi pojó, ki se nikakor ne smejo trpeti v hiši božji.

11. Kjer je pa navada, da vse verno ljudstvo poje himne, pesmi in litanije, lahko ostane pri tem; vendar mora biti petje vedno dobro in čistljivo, tudi naj se vptje in kričanje ne šteje petje.

12. Tudi se nam boljše zdi, ljudstvo na deželi med službo božjo z molitvijo rožnega venca k pravi božnosti vzbujati, kakor pa z nes'anim in bedastim petjem.

13. Zahtevamo, da župniki pevovodjem z vso resnobo zabranijo cerkv. godbo, pri kateri instrumenti glasove preupijejo ali pa le za to k'asih prenehajo, da se zamorejo glasovi se sladkotnimi melodijami skazovati; taka raba instrumentov je brez koristi, da celo prepovedana je.

Načrt postave se po predlogu dr. Tonklija potrdi tudi v drugem in zadnjem branji.

Na to poroča finančni odsek o raznih proračunih in računih, ktere oskrbljuje dež. odbor, in se potrdijo.

4. seja danes, v petek, ob 5. uri zvečer.

Šolski nauki našim kmetom.

IZ TOMINSKIH HRIBOV.

(Konec.)

4) Pa glej jih obrekovalce, kako srdito se zaganjajo v ubogo šolo. Začeli so trditi, da ona pohujšuje mladino, da nrvnost čedalje peša in gine itd. To je vse laž! Ne, šola tega ni kriva; krivo je človeško nagnenje k slabemu, kriva je spatená človeška družba, krivi so popustljivi, spateni, spridjeni starši, in drugi odraščenci, ki otrokom slabe zglede dajejo in ki jim vse dovoljujejo, — starši, ki vse to, kar se v šoli sezida, doma zopet porušijo in v prepad tirajo. In vendar ti starši niso videli nove šole, ampak živeli so v dobi stare šole, ali bolje rečeno — v dobi, ko ni bilo šole, ali ko se je redko kdo zmisli v šolo hoditi. Kdo je te popačil? Šola? — a? Da se je čedalje bolj polnijo, jetniki čedalje bolj množé, je-li kriva tudi nova šola?

So-li ti vzrastli v komaj 10 let obstoječi novi šoli? — Pa dosti tega: kdor hoče dlako dobiti v enem jajci, dobi jo v vsakem. Žalostno in tudi resnično je, da je v človeški družbi dandanes mnogo spridjenega. Toda pogledajmo v zgodovino, in najdemo, da so bili razni narodi v raznih časih popačeni, a pokorila jih je božja šiba strahovalka v podobi političnih ali elementarnih preokuj.

A vr'no se zopet k šoli. Šola nima edinega namena, podajati otrokom samo koristnih nauk, temveč tudi vplivati na srce — blažiti ga. K temu jej služijo mnogi pomočki, katerih najboljši je gotovo veronauk. Pri nas na Slovenskem (če tudi ne povsod) so prebivalci z malimi izjemami vsi katoličani; drugovernikov je le v posrednih krajih, tedaj — v obče malo ali celo nič. Šole naše so tedaj le po naslovu imenovane „nekonfesionalne“ (govorim vedno le o ljudskih šolah), v istini se v njih goji katoliški duh in na njega podlogi in v njegovem zmislu tudi nrvnost. Naj mi tukaj nihče ne zamenja reči z osebnostimi. Gg. učitelji ljudski, — menim — da uže vedó, katere

14. Ono glasbo, ki se navadno sliši veliki teden pred božjim grobom, ako je zgolj instrumentalna godba in operam podobna, prepovedamo ostro; hočemo pa, da se nadomesti pobožno petje sekvence „Stabat Mater“ ali kaj enacega. Mašnik, ki je med petjem pred izpostavljenim S. rešnjim telesom klečal, naj pesem sklne z dotičnim verzikeljnom in molitvijo.

15. Brez župnikovega dovoljenja naj se ne zgodi nobeno prenavljanje na cerkvenem koru; in razun pevcev ter drugih k cerkveni glasbi potrebnih oseb, naj nihče nanj ne zabaja.

16. Kjer se lahko zgodi, naj ne pojó ženske na koru; orgljanje pa in tlačenje mehov se ženski nikakor naj ne pripušča.

Te določbe so sicer le za Eichstaldsko škofijo,*) a ker so postavljene na podlagi papeževih in cerkvenih zborov določeb, veljajo tudi za nas, in bi jih tedaj morali tudi mi spoštovati.

Zdaj ko sem nekoliko opisal določbe za cerkv. petje, hočem še na kratko g. „cerkv. pevcu“ v Soci št. 27. odgovoriti.

On cerkv. pevec na nekaj gnjilega in nenaravnega opozarja, in to posebno glede latinskega petja, ne glede na cerkv. določbe. Ne zamerim mu tega veliko, ker gotovo ne pozna istih določeb, in se najbrže tudi ni potrudil jih poizvedeti. Ako bi bil to storil bi gotovo ne bil latinskega petja kot gnjilega in ne-

*) Nekoliko so pa te določbe vendar prespecišne, in druge škofije vtegnejo brez zadržkov za se kaj spremeniti po lastnih razmerah. U.

LISTEK.

O cerkveni glasbi.

(Spis. Štefan Šuligoj.)

Dalje.

Veliko škofov je izdalo še posebne ukaze in določbe, ker so pa te vse na enej in istej podlagi osnovane, naj za zgled podam tukaj določila za škofijo Eichstaedt-ko od l. 1854, ki se tako le glasé:

1. Da se služba božja z dostojno vrednostjo vrši, treba je najprej, da pozna mašnik sam petje in glasbo, pa tudi oni, ki služijo koru.

2. Cerkv. glasba naj ne bode razuzdana in gledališčna.

3. Orgljanje naj bode resnobno in naj budi pobožna čutila; odstraniti se mora malovrednost nekaterih organistov, ki zlorabijo orglje, kakor da bi bili v cerkvi zbrani plesavci in plesavke s kolovodjem — mašnikom.

4. Strogo prepovemo presekovanje in motjenje petja predglasja in Očenaša z raznimi melodijami in ponavljanjem na orgljah.

5. Tudi ni trpeti, da pri sv. maši med povzdigovanjem ali zunaj maše med blagoslovom s sv. rešnj. telesom, kadar angeli trepečejo in molijo, piskachi in bobnarji neumno razgrajajo ter pobožne vernike s takim ropotom motijo.

6. Pri povzdigovanji in blagoslovu s sv. rešnj.

dolžnosti so združene z njih stanom in poklicom. Učitelj, ki tega ne ve, ne dela v prospeh šoli, v blagor mladini, ampak v njeno pogubo; tak naj se sam obsodi in mi mu kličemo: pereat! Kajti kot tak zatira v narodu zaupanje do šole.

Vendar nam bode vsakdo priznal, da se trudi dobra šola z vso močjo, odpraviti pri mladini obstoječe razvade, vzbujati v njej vsakrta dobra. Je-li ona kriva, če ostaja do sedaj njeno delovanje neuspešno? Saj smo uže omenili, da kar ona stori, to čisto podira uže sama na sebi spridjena, človeška družba. — S temi vrticami sicer nočem trčati, da je vse zlato, kar se pri šoli blišči. Nikarte pa vničati cele njive zaradi plevca: plevel porujete, a pšenice pustite!

5) „Šola bedi narodna“, se danes vedno trdi in to po vsej pravici. Samo tako je mogoče pripomoči ljudstvu do boljše duševne moči. Skrbite za pravo, zdravo omiko; pridno gojite narodno cvetice v podobi lepih čednosti našega naroda, skrbno jim prilivajte krepilne vode duševne pljache, da ne usahnejo, temuč da vzrastejo velike in čvrste. Skrbno se ogibajte tujega plaga, zlasti onega, katerega se je uže prejela obče-evropska plesajoba. Varujte se tedaj razsinjati tujega strupenega duha. Šola v obče mnogo koristi, pa tudi lahko mnogo škoduje. To vedo dobro naši sovražniki ter rabijo in cenijo šolo kot dober pomoček v dosego svojih pogubnih namenov. Zakaj da se branijo toliko dati nam narodne šole? Zato ker ne privoščijo naroda našemu, da bi prišel k popolni narodni zavesti; temuč nam pa vsiljujejo tujo šolo, tujega duha, dobro vedoč, da ima šola velik vpliv, in da je velik pripomoček, s katerim nas hočejo čim hitreje tem bolje potujčiti.

Rodoljubi! Podpirajte tedaj šolo, da dospe narod do — inicijative, da si toliko laže zagotovi svoj obstanek! Narodoljub.

Naša kmetijska šola.*)

Septembra mesca sprejemali se bodo na novo učenci v tukajšno deželno kmetijsko šolo. Le prepričilo je število dosedanjih obiskovalcev tega za povzdigo kmetijskega blagostanja toliko važnega gospodarskega zavoda, ki je sedaj na pravi podlagi, primerni razmeram in potrebam naše dežele osnovan ter dobro napreduje. Kmetijska šola je zgledno oskrbljevana, tako da imajo mladeniči kaj lepo in obilno priliko seznaniti se z vsemi oddelki gospodarstva, ker sedaj je uže nasajen lep obširen vinograd, prav tako lepa zbirka vseh domačih in tujih bolj slovečih trtnih plemen (blizu 80), in sadnih sort nad 100. Drevesnica in trtnica je obširna in dobro urejena. Sadni vrt, prav tako oprešen in vrt je v naj boljšem redu in daje obilno prakso učencem.

Njiv in travnikov je dovolj; travniki so zgledno zboljšani po drenaži in gnojenji. V hlevu imajo kaj lepo, zgledno govedo, Belanskega in Pincgavškega plemena. Za svilorejo se skrbi, in letošnji vseh je bil prav odličan.

Kletarski praktični poduk je kaj dobro oskrbljen, ker uže domači vinogradi donosajo grozdja, in vsako jesen se iz raznih vinorodnih pokrajin (Brda, Goriško, Vipavsko in Kras) nakupuje grozdje, iz katerega se izdeluje vino, tako da imajo učenci iz vseh okrajev dežele priliko dejansko seznaniti se, kako imajo izdelovati se razna vina.

*) Iz „Gospodarskega lista“ km. društva.

Ur.

naravnega opisal. Tudi sem tega mnenja, da ljudstvu bolj ustreza petje v domačem jeziku, a tukaj ni ljudstvo merodajni faktor, ampak v tem imajo besedo le cerkev, najvišji predstojniki, posebno pa kongregacija za sv. obrede v Rimu; še celo skofje nimajo te pravice ter se morajo strogo prej navedenih določeb držati.

Cerkv. pevec celo trdi, da latinsko petje ne dela nikakega vtisa na človeka, to pa gotovo ni res, kajti dobro petje bodisi v kakoršnem koli jeziku, in celo lepa godba, dela mogočen vtis na poslušavce.**)

**) Z g. razpravljalcem tega sestavka se v zadnjih stavkih ne moremo zlagati. „Cerk. pevec“, kakor ga mi poznamo, ve natanko za cerkvene določbe, in je za praznik sv. Cirila in Metoda željo izrekel, da bi se potegovali za vpeljevo slovenskih tekstov za cerkveno petje. On in drugi so opinjali, da bi se na merodajnem mestu oglasili za to. Saj je celanostvota znano, da je papež Leon XIII. Slovanom prijazen takó, da bi njih opravilne želje rad ušlišal. Tudi ima „cerk. pevec“ popolnoma prav, ako pravi, da petje s tujim tekstom ne more srca tako plemeniti kakor z domačim tekstom. Mi se tukaj ne moremo spuščati v direktne dokaze. Petje je več nego godba; ali ima več znakov nego godba; godba je splošnejša. Tekst pomaga razumu in razum srca za bolj določena čustva. Kjer pa teksta ne razumemo, naj bo še takó pravilno izgovarjan, čustvu nič ne pripomore; in bilo bi enako ko bi namreč teksta vsemu človeštvu nerazumne glasove izgovarjali pri petju. Nepekvarjen, tajetek, vzlet iz kakrega človeškega jezika, obvaruje samo pred smehom, škandalom itd., ne pomnoži pa globokosti in plemenitosti v čustvu.

Zato je treba skrbeti povsod za razumljive, tedaj pri nas, za domače tekste; in kjer velja: v cerkvi stare določbe iz zastarelih vzorov, treba je na to delati, da cerkev zastarelo odpravi, ako hoče v petju doseči namen, s katerim in isto močjo, ktera je prvotno vplivala s teksti, ljudstvu razumljivimi. Toliko tukaj. Ur.

Prepričani, da le temeljit poduk zamore naše kmetijstvo povzdigniti in s tem zboljšati kmetijskoblago stanje, ter zavesti vseh dolžnosti, pozivljamo vse kmetijske posestnike, da naj pošljejo svoje sinove v kmetijsko šolo, kder se bodo kot razumni gospodarji izvežbali.

Visoki deželni odbor podeljuje nekaterim deželnih štipendijev po gl. 100 na leto, in prav bi bilo, ko bi tudi naše večje občine ustanovile občinske štipendije, katere bi podelile mlademu domačemu mladeniču, ki bi šel v to šolo, iz katere bi se vrnil v umnemu gospodarstvu dobro izurjen ter bi zamogel, vračši se v domovino, služiti sosedom v zgled. Poglejmo le v Hrvaško. Nad 100 štipendijev je ustanovljenih le od občin za obiskovalce hrvaške nižje kmetijske šole. In pri nas? Žalost obide človeka, če misli, da se komaj toliko mladeničev oglasi, kolikor je štipendijev razpisanih! Na Češkem imajo 18 kmetijskih šol, in sl. herna šteje po 30, nekatere celo do 80 učencev, ki pa ne uživajo vsi štipendijev, ampak boljši gospodarji so prepričani o koristi kmetijskega poduka in si štejejo v čast, da izšolajo vsaj enega za očetnjavo namenjenega sina v kmetijski šoli. Žalibog je pri nas še veliko gospodarjev, ki menijo, da se mladenič doma bolje izuri za kmeta, kakor pa v kmetijski šoli. Bogateji pa pošiljajo svoje sinove v realko, namesto da bi jih pošiljali v gospodarsko šolo; saj se tudi v tej poleg poljedelstva, vinoreje, kletarstva, sadjereje, živinoreje, sviloreje, živinozdravilstva, gozdarjeje, zelenjadarjeje naučijo knjigovodstva, računstva, praktičnega tlomerstva, gospodarskega spisa itd.

Naj le nasprotnik takih šol popraša starše onih mladeničev, ki so to šolo obiskovali, in izvedeti bodo, da so prav zadovoljni in hvaležni za temeljito izvežbanje sinov v tej šoli.

Nikar ne trpimo vsaj razumnši kmetijski prijatelji očitavanja, da gospod ne bo kmeta učil. Takemu starokopitnežu treba le povedati, da prav gospodje so, če tudi s silo, kar je bilo pač žalostno, vpeljali krompir, katerega niso po nikakem hoteli zasajati naši predniki, strahovali so jih z zaporom in denarnimi kaznimi, potem z darili ali premijami spodbujali, da so se poprijeli zasajanja krompirja, tega neprecenljivega daru Božjega, ki je uže marsikatero razil lakote. Kedo drugi je vpeljal razne umne kmetijske stroje, n. pr. tudi mlatilne mašine, katerih so se v goriški okolici vsi kmetovalci tako naglo poprijeli? Kedo je učil trto žvepljati, da se prežene grozdni plesnjivec? Kedo je izučil vsaj umnejše vinoreje, da vino stanovitno stori ter obvarujejo zavrelce in drugih vinskih bolezni? Kedo je vpeljal boljša trtna plemena, zlahtne sadne sorte, kedo boljša goveja plemena, kedo je naučil planšarja izdelovati mleko v lepo maslo in okusni sir, za katerega se vedno lahko najde dober kupec? Kedo je učil čbelorejca urediti panjave na premakljivo satovje, vsled česar čbelorejec še le pravi gospodar postane čez svoje čbele? Kedo je vpeljal razne krmenske rastline, detelje, lucerne, krmensko peso, kedo zgodnji krompir itd.? Ali mar ne kmetijski večšaki, izšolani v gospodarskih učilnicah?

Prežalostno je stanje našega kmetijskega ljudstva, nikar ne zametujmo prilike poduka, katerega nam podaja dežela po tukajšni kmetijski deželni šoli; poprimimo se je in v obilni množini vpišimo naše sinove, namenjene za kmetijo, v to praktično šolo. Namesto da po dovršeni ljudski šoli vstopijo v realko, tukaj naj prestopijo v gospodarsko šolo, kder se učé vsega za svoj prihodnji poklic potrebnega.

Čast. duhovščina, slavna županstva in gg. učil-

Kar se pa tiče slabega izgovarjanja latinskega teksta, ni kriva latinščina, ampak le nemarnost pevcev, ki nočejo teksta prav brati. Kolikrat nisem že slišal pevca, ki je rekel da besede niso nič, da le „vi-ž-o“ prav pojejo, pa je vse dobro. Ako bomo takih misli, gotovo se ne moremo pravega petja nadejati. Tudi duhovščina zakrivi veliko pri slabem izgovarjanju, ker ne gleda veliko, ali se tako ali tako izgovarja. Dolžnost duhovnika je na vsako napako pri izgovarjanju cerkv. pevce opozoriti. Ako se pa duhovniki (kterih je pri nas še veliko) za cerkv. petje niti ne brigajo, ter jim je vse eno, naj pojejo pevci to ali ono, ter ne rečejo ničesar, tudi ako organist, mesto da bi pobožno in dostojno orgljal, kako polko, marš ali štajeriš zagode, in ljudstvo pri tem le na plesišče misli, na cerkev pa nič, nemoremo pričakovati lepe in dostojne cerkv. glasbe. Marsikdo se izgovarja, da se pevcem zameri, ako jih na kaj opomni. Poprašam pa tega, kaj je njemu prvo: ali prijateljstvo pevcev ali pa cerkvene postave?

Kar se pa tiče branja latinskega teksta pri pevcih, ki latinščina ne umejo, se jim lahko s tem pomaga, da se latinske črke c., t. in druge, ki se izgovarjajo kot k, c. itd. pišejo tako, kot se govori, dokler se pravilnemu branju ne privadijo.

Pa slabo izgovarjanje se ne sliši samo v latinščini, ampak tudi v domačem jeziku se sliši tako pačenje besed, da človek ne ve, ali znajo pevci govoriti ali ne. Treba je tedaj tudi na to stran obračati našo pozornost.

telji naj blagovolijo nagovarjati starše, kateri imajo za tako šolo sposobnih sinov, storili bodo veliko korist dotičnim kmetovalcem in s tem neposredno pripomogli k povzdigi kmetijstva.

To bo domoljubno delo! *)

Domača kmetijska obrtnija.

Radostno poročamo, da je naš deželni zbor 29. p. m. sklenil, da se ustanovi dve štipendiji za dva mladeniča-obrtnika, katera bi šla v dunajsko obrtnijsko šolo, da se izučita eden v umetnem mizarstvu, drugi v umetnem pletenju košaric (košarstvu) itd.

Poslanec g. Povše je podpiral predlog, katerega je vis. dež. odbor zboru stavil in priporočal, da se pri podelitvi teh podpor deželni odbor ozira tudi na enega mladeniča obrtnika iz goratih krajev dežele, ter je svoj nasvet blizu s temi razlogi vtrjeval: Gotovo je vis. deželnemu zboru prerevno stanje posebno nekaterih hribovskih pokrajin, n. pr. Trenta-Soča itd. znano, ker le malo imajo zemlje, ki bi jih zamogla rediti. Zato si iščejo kruha po svetu, kar ima več ali manje vedno mnogo slabih nasledkov za našo deželo. Omenjam le, koliko jih po svetu zbolijo, vsi ti pripadajo potem deželi, oziroma dotični domovni občini, da za uje plačuje mnogokrat velike bolnišne stroške, in koliko so ti narasli, preživo čuti prav naša uže tako dovolj preobložena dežela. Temu bi se vsaj deloma moglo pomagati z vpeljavo umne domače obrtnije, katera bi posebno ob zimskem času dajala lepo pomoč hribovskim prebivalcem. Tudi naša kmetijska družba je na to delovala, da bi od visoke vlade dobila podporo v namen vpeljave domače kmetijske obrtnije. Ker je vis. vlada ustanovila razne obrtnijske šole, v katerih se mladeniči podučujejo v raznovrstnih domačih obrtnijah, in ker ima vis. dež. odbor sedaj podeliti te štipendije, priporočam prav nujno, da se drugi štipendij podeli mlademu spretnemu obrtniku Slovincu, ki bi se izučil v umetni domači obrtniji na dunajski obrtnijski šoli, ter potem vrnivši se v našo domovino, temeljito seznanjen, širil tak nauk med našimi hribovskimi krogi, ali kot popotni učitelj, ali da se ustanovi posebna praktična obrtnijska šola na Tolminskem, v kateri bo podučeval o zimskem času mladeniče v omenjeni domači obrtniji.

Zdaj treba nujno, da naši možje poiščejo za to sposobnega obrtnika, ki je spreten, večer tudi nemškega jezika, da bo zamogel iti na dunajsko obrtnijsko šolo. Vis. deželni odbor bo kmalu objavil konkurs; za to živo priporočamo, da se rodoljubi ozró po deželi, da se oglašajo za tako podporo mladenič vreden zaupanja in štipendija.

Dopisi.

Iz Brd 29. avg. „Independentu.“ Tržaškemu lahonskemu listu ni prav pri srcu lep razvoj, velik napredek veteranskih društev na Primorskem, ter graja, da ta društva bolj za zunajnost kakor za potrebsčine svojih udov skrbé.

O kako ljubeznjiv si ti liberalni hinavec, ki se kažeš tako skrbnega za one, katerim sicer gotovo niti dobrega očesa ne privoščiš. Ne, niso ti pri srcu revni dosluženci, ampak jeza, slepa strast te tare, ko moraš videti, kako lepo se razvija prav po teh društvi patriotski duh, in kako se tla izgubljajo onim, ki bi radi iz naših ljudi napravili material za svoje namere. Da niso temu listu prav po volji ta društva, ni se čuditi, a da se v „Wiener Allgem. Ztg.“ kaj takega bere, to je znamenje časa. Enake duše se v potrebi uže hitro najdejo!

Uže staro je, da biti hvaljen od listov alla „Independentu“, ni kaj lepo in dobro znamenje, biti grizen in sapadan, pa kaže, da listu ni po volji kaj, ker mu prikrižava njegova početja in namere. In prav taka je z veteranskimi društvi. Res radost napoljuje patrijota, ko opazuje mirno velikanski razvoj teh društev. Kako težavno je spraviti sploh kako društvo na Primorskem skupaj, kako slabo navadno vsa društva napredujejo, veteransko pa rase od dne do dne in dokazuje čine svoje živahnosti, da se moramo čuditi. Ta se vidi, da sloni to društvo na zdravi podlagi, na temelji prepričanja in čiste domovinske ljubezni. Veseli me, mirnega opazovalca, da se tudi po naših slovenskih okrajih veteranske podružnice tako lepo in obilno snujejo. Prav tako, pokažimo svetu tudi, da—kder se ravna za pravico in lepo—smo vedno pripravljeni stati neomahljivi in vstrajni v prvih vrstah domobrancev; saj ni lepšega čuta od ljubezni do domovine, katero brani mora nam biti sveto delo.

„Independentu“ pa naj skrbi za svoje ljudi, veteranska društva svojo dolžnost spolnjujejo, ker uže se zbira zalog za podporo onesrečenih revnih veteranov. Kder vladuje čist patriotizem, kder bratska vez obsega možake, ki so enega duha in srca, tam se tudi ni bati, da bi revež—pajdaš ne našel pomoči. Kje pač vlada lepši pajdaški duh, kakor prav pri domo-

*) S tem važnim vabilom tudi „Soča“ pozivlja vrle naše sinove v zgledno našo kmetijsko šolo. Ur.

branchi? Naj potrpi strastni „Indip.“, in kmalu bo videl, da veteranska društva mu ne bodo na poti ter njega strast netila le z uniformo, ki ga tako v oči bode — ampak ako Bog da in sreča junška, tudi z dobro organizovano zalogo, iz katere bodo onemogli hrabri domobranci, sinovi naše ljubljene domovine, katerej so svoje naj lepše moči posvetili, dobivali jim pristojne podpore.

V družbi in v množini je moč, zato slovenski veteranci, ne bojmo se „Indip.“ jadikovanj, ampak vsi stopimo v kolo onih, ki so z nami enacih misli in domoljubnih namer. Štverjanec.

Na Dobravem v dolnjih Brdih bila je dne 15. avgusta zvečer lepa podučna veselica, prva te vrste v teh krajih. Priredili so jo briski veterani s pomočjo nekterih gg. učiteljev (iz Smartnega, Kozane, Cerovega), gospodične učiteljice iz Biljane, g. tajnika dolenske županije, njegove sestre, in mnogih rodoljubnih pevcev — na slavo rojstnega godu našega svitlega cesarja, blagega očeta vseh avstrijskih narodov. Dasi je bila ta veselica zaradi obilnega dežja od 14. na 15. preložena in ta sprememba keano razglasena, sešlo se je bilo vendar iz raznih vasi še dosti ljudi. Veselica je bila na prostem, v lepem dvoru Katarinjeve grajščine, kjer je bil začasen oder postavljen. Pričelo se je z godbo, ktera je tudi med raznimi točkami svirala. Vodil je to veteransko bando g. Marinič iz Kojkega, o katerem se ne more reči, da mu ni za godbo in petje mar nič. Okoli 20 njegovih pevcev je pelo na odru z gg. učitelji. Vodja jim je bil g. Čopi. Petje nam je močno dopadlo. Prav radi smo ploskali našim pevcem v čast, ker so pokazali, da so tudi v Brdih slavci doma. Naj bi ti briski slavci lepo slovensko petje po vseh Brdih razširili ter proč odgnali vse tisto laško čukanje „fala—nor!“

Glediščne igre so se sploh dobro vršile; v nek-kih položajih so se igralci in igravke prav izvrstno vedli, zlasti v igri „Kje je meja“, ktera se našim razmeram jako dobro prilega. Izvrsten je bil dvogovor „Cilinder pa klobuček“, kteri kaže z mago ponižnega Slovence nad ošabnim tujcem. Prijetno je bilo tudi vse drugo.

Take podučne veselice naj bi se večkrat napravile, da bi se mladina prepričala, da človek ne živi samo od plesa, ampak še bolje od lepega petja in poštenih glediščnih iger. Tako učiteljstvo, ktero ne le male podučuje, ampak tudi odrasle omikuje, dvojno hvalo zaslužuje. Hvala toraj g. načelniku veteranov Čopi-ju in vsem pomagalcem pri tej podučni zabavi! Zdravstvujte! G—ski.

Komen, 26. avgusta. (Letina, mlin, homatiije, Depretisovi novci in diplom, nerednosti.)

Vesti glede letine iz drugih krajev se še precej vgodno glasé, mi Kraševci se pa tužnim srcem pogovarjamo, kako pridemo v okom pretečemu uboštvu in bedi, ki nam vsled slabe letine grozi. Žito je vrglo malo, turšico je pa suša zamorila, in upamo prav malo od nje, grozdi nam obeta še precej, ali kaj pomaga obilo blaga, če ne bode prave cene.

Sedaj imamo v Komnu parni mlin. Za Komen-ce in okolico bode to dobro, le škoda, da bomo imeli malo kaj mleti letos.

Komen ne napreduje le v obrtniškem oziru, nego odlikuje se mimo vseh primorskih trgov v homatijah in zdrzabih. — Sebičnost, samogoltnost in kruhoborstvo je pri nas posebno med obrtniki v najlepšem cvetu. Če se Nacku dobro godi, mu je Grego nevoščljiv, in ljudje, kateri bi imeli biti zgled občini, tožijo te ljudstvu, tožijo sodniji, želeč te vničiti, in samo zato, ker so jim v nekaterih ozirih prestržene peruti in absolutistično samopašstvo! — V taci-kih slučajih uresniči se prej ali pozneje pregovor: „Kdor družemu jamo koplje, sam vanjo pade!“

Zgledi, ki se ravno pri nas čisto dogajajo, kažejo neolikanost, in če se bode še kaj zgodilo, kar žali poštene človeške čute, kar ponižuje človeštvo itd., brili bomo take Judeže kar javno pred svetom.

Kdor nima dobrega mesa govejega v vsakej sili in potrebi, ta zna ceniti vrednost dobre in poštene mesnice. Mi hvala Bogu ne smemo sicer tožiti se zaradi tega, ker posluženi smo v vsakem času z dobrim mesom in pošteno roko, da nikdar boljše v prejšnjih časih. G. mesar pa pri vsej svojej poštenosti velikokrat ubije lahke živinče, katerega meso bi se vsled ene ali druge bolezni ne smelo vživati; on tega ne vé in ne pozna, zato so postavljeni „priseženi mesogledi.“ Pri nas pa temu ni tako — Imamo sicer mesogleda, ki bi znal živino bolje pasti nego ogledovati. On nima znanja v zdravništvu, ne pozna nobene zunanje, še manj pa notranje bolezni ali znamenja. Toliko le vé, če živinca hodi, da je živo, in če se ne gane, bi poznal, da je tudi mrtvo. Tacega živinskega oglednika imamo mi in pa še nepriseženega, in cesarska postava vendar veli: §. 1. Mesogled, kteri je od gosposke za svoj opravek v prisego vzet, mora živino, predno se zakolje, meso in drob pa precej po klanji natanko ogledovati in zraven tega se tudi prepričati popolnoma, če so mesnice takošne, kakoršne morajo biti, gledati se pa tudi mora, kako se

živina kolje in kako se hrani mešo in drob. Da se ne bo meso bolne živine prodajalo, mora skrben mesogled vsako živinče, dokler je še živo, zvesto pregledati, pri klavsnji pa pričujoč biti, in kadar se meso razseka, ga mora zopet dobro pregledati, ali je zdravo ali ne; zato mora pa tudi mesar dan in uro oznaniti, kdaj bo klal, ali mora ura zato odločena biti.

Tako cesarska postava. — Naš oglednik ni nikakor prisežen in je samo priprost kmečki človek, kteri zna komaj plužnjo desko ostrgati in ni učil se nikdar živinozdravstva niti ni imel z živinopravitimi; in se prepriča le, če je živinče živo, nikdar pa nima potrpljenja, da bi se živina zaklala, da bi pogledal drob in počakal, da bi se meso razsekalo, ter preiskoval vse dele telesa. — Čas je toraj došel, da sl. glavarstvo terjamo, naj nemudoma postavi priseženega oglednika, če tudi kmeta, takega, ki bode kaj več razumel nego sedanjí oglednik; pa kaj bi segal po kmetih, dokler imamo v občini zdravnika in boljše zvedence.

(Konec prih.)

Iz Volč, 30. avg. (Izv. dop.) (Letina. Vojaštvo). V tem, ko je letošnje leto naše južne sodeželane trla neznosna vročina s sušo, nam je bil dobri Bog milostljivejši; akoprav je bila tudi pri nas letos zelo huda vročina, ni prešel skoro nobeden teden, v katerem ne bi bil dež zemljo blagodejno namočil. Prvo žito sponeslo se je dobro, ajda stoji v dišečem cvetju, da stebila popolnoma pokriva, okopovalne rastline obetajo obilnega pridelka; trud in znoj pridnega oratanja nista bila zastonj. Bogu hvala!

Cesar še pri nas do sedaj nismo videli, občudovali smo prešli teden, imeli smo namreč od tu do Koborida in do laške meje vojaške vaje. Polk, kateri je sedaj v Gorici nameščen, vezbal se je od 17. do 29. t. m. po naših strmih hribih in prijaznih holmih. Tu v Volčah vmeščeni bili so večinoma sami lovci, — in ulani, naši bratje Hrvatje iz bivše Vojaške pokrajine in drugih mest hrvaških. Po par dnevnem bivanju kramljali smo prijazno drug z drugim. Predvečer bivanja pri nas zbralo se je bilo nad 50 častnikov v gostoljubni gostilni g. Kofola. Godba je svirala umeteljne, kakor tudi vesele komade, med drugimi našim impozantni „Naprej“ in narodno „Mila, mila junica“. Ker se je o tej priliki načelnik polku zelo pohvalno izrazil o sprejemu, dalje, ker je bilo obnašanje višjih in nižjih častnikov, kakor tudi prostih vojakov z nami zelo prijazno, nam ostanejo dnevi od 17. do 29. t. m. v trajnem blagem spominu. Bili so svoji med svojimi.

Eden v imenu mnogo drugih.

Politični pregled.

Cesar je šel z velikim vojaškim spremstvom na Ogrsko k jesenskim manovram, pri katerih ostane pol meseca. Cesarjevič Rudolf z visoko soprogo biva že nekaj dni zopet v Pragi.

Nemški kmetje tudi po Pemschem napravljajo shode, na katerih utrjujejo svojem potrebam primerne resolucije. Spoznali so, da ustavoverci nimajo zanje srca; zato pa postopajo samostojno in se približujejo avtonomistom in s tem Taaf-fejevi vladi. Vsled takega prevrata pa ustavoverci kmetom nagajajo in bi jim radi, zlasti na Pemschem, zaprečili vsakotere take shode.

Pri dopolnilnih volitvah so Čehi iztrgali ustavovercem 2 sedeža.

Na Hrvaškem vlada silno pritiska, in ne vé se še, ali ne prodere ona pri sedanjih volitvah. V Zagrebu kandiduje Mrazović proti banu Pejačeviću samemu.

Ogrski listi, ko bi kaj sramožljivosti imeli, bi se morali zdaj sramovati, da so kričali brez vzroka o prekoračenji avstrijske meje od strani Rumuncev.

Na Ruskem stavljajo Rusi ob nemški meji železnico iz Kovna v Grajevo.

Mislijo, da prevzame Ignatiev zunanje ministerstvo, Šuvalov pa notranje.

Turki požigajo vasi v Tesaliji, od koder se morajo umakniti Grkom. Sultan je prišel nakrat na misel svoje brodovje popraviti in pomnožiti.

Italijani in naši ustavoverci še vedno govoré o nemški, avstrijski in italijanski zvezi. Naši nemški listi govoré, kakor da bi bili vsi avstr. narodi zadovoljni s tako zvezo. Nasvetujejo tu pa tam Italijanom, naj bi popustili namere na Trst, Reko, južno Tirolsko — po tem naj se zvežejo z Avstrijo. Kakor da bi se dal laski želodec nasititi!

Papež prej ali poslej se preseli na otok

Malto. V Rimu mu ni takó več prostosti pričakovati, kjer se ljudstvo vsak dan ščuva proti garancijskim zakonom.

Angleški parlament je odložen. Kraljica je povdarjala mirne razmere z drugimi državami. Francozi in Angleži si niso prijazni, odkar so Francozi vzeli Tunizijo. V Tuniziji vstaja še ni zatrta.

Domače stvari.

G. dr. Armin Perko, ki se je bil udeležil zdravniškega kongresa v Londonu, povrnil se je v Gorico. Na tem skodu je bilo skupno ukoli 3000 tujih, deležnikov.

Dr. Janez Bleiweis, je kot vitez reda železne krone po pravilih povzdignen v dedni avstrijski vi-težki stan, in sicer s primkom Trsteniški. Slava očetu Slovencev!

G. Aleks. Schamerl, dozdani sodnik tominski, je imenovan za namestniščenega svetovalca v Trstu.

O. kr. kmetijsko društvo v Gorici nazna-nja to le: S podporo visokega c. kr. kmetijskega ministerstva priredi tukajšnje c. kr. kmetijsko društvo po deželi javna predavanja o trtni uši (šlokseri), ka-tere bode izvrševal gospod Al. Strekelj.

Podučevalo se bode: dne 8. septembra t. l. v Tomaji in Štanjelu, —11. sept. v Šmarjah dol. Bra-nici, —18. v Sv. Križi in Kamnjah, —25. v Skrbini in Pervaciol, in dne 2. oktobra v gornjem Cerovem in Pevmi.

Na deželni hmetijski šoli v Gorici se začne nov tečaj teoretično-praktičnega podučevanja dne 15. septembra tek. leta.

Kot gojenci sprejmo se v slovenski oddelk: a.) mladenči, kateri so dosegli 16 leto; b.) znajo zadostno brati in pisati, kar se dokaže po sprejemni preskušnji; c.) so krepke postave in izkažajo dobro uravno ve-denje

Za vsak oddelk, italijanski in slovenski, je do-ločenih 8 stipendijev po 100 gl., ki se podelé sino-vom poljedelcev.

Gojenci se deleže vseh del na kmetiji in v dru-gem letu se morajo vaditi tudi v obratniških opravilih. Ročna dela se odškodujejo z nagrado v denarji, katera se odmeri s posebnim ozirom na vrednost stor-jenega dela.

Prošnje za sprejem s potrebnimi dokazi naj se izročé vodstvu dotičnega šolskega oddelka vsaj do 7. septembra tek. leta.

Vabilo k veselici, ktero napravi Solkanska šol-ska mladina s podporo društva čitalnice, v nedeljo 4. septembra 1881. ob 4 in pol popoldne na Batističe-vem vrtu. Program: 1. Pozdrav. 2. „Cesarska himna“ —poje mladina in moški zbor. 3. Deklamacije — „A. popotnik B. mati. 4. „Pri zibelki“ —poje moški zbor. 5. Igra: „Stari vojak in njegova rejenka.“ 6. „Po ja-zeru“ —poje mladina. 7. Deklamacije — „A. modra mi-ška B. skopulja.“ 8. „Molitev“ —poje mladina. 9. De-klamacija — „Graničar.“ 10. „Na straži“ —poje moški zbor. Pri vходу se bodo pobirali radodarni doneski v podporo šolske mladine. Ako bode vreme nesta-novitno, se bode vršila veselica v dvorani ravno o ti-sti uri.

Program slovenosti Josipu Jurčič-u v spomin, katero priredijo vipavski rodoljubi na Ma-lega Smatina praznik — prihodnji četrtek dne 8. sep-tembra — po končani kmetijski tomboli, t. j. ob 6. uri zvečer, je naslednji. Prvi del. — 1. Davorin Jen-ko: Naprej; svira vojaška godba. — 2. Slavnostni govor. — 3. t. Hajdrih: Jadranako morje; poje moški zbor. — 4. Vojaška godba. — 5. X: Jurčiču v spo-min; slavnostna deklamacija. — 6. Resch: Skrivno-stna ljubezen; moški zbor se spremljevanjem vojaške godbe. — 7. a) Ruska narodna: Sarafan — b) Prin-cezinja Kočubej: Povejte ji; — pesni za sopran. — 8. Vojaška godba. — 9. Dr. B. Ipavic: Domovina; moški zbor z bariton- in tenor-solo. — 10. Vojaška godba. — Drugi del. — Slavnostni ples, pri kate-rem svira vojaška godba. — Vstopnina k prvemu delu programa je za osebo 30 kr., vstopnina k slavnost-nemu plesu je za gospode po 1 gl., gospé in gospi-dičine so proste.

Čisti dohodek je namenjen Jurčičevi ustanovi, zato se velikodušnosti ne stavijo nikake meje.

Mi svoje čt. bralce in prijatelje na to slavnost posebno opozorujemo in iz srca želimo, da bi se naše vilo občinstvo s Primorskega te slavnosti mnogobrojno udeležilo, vzlasti, ker, kakor nam poročajo, bode ta dan prvi narodni praznik v Vipavi. — Na Notranj-skem so bili v isti naman na velik shod privreli ro-doljube od vseh vetrov skupaj. Vspeh je bil nepriča-kovan, in se je obnesel pred vsem v narodovo korist. 8. sept. je v Logu ipavskem itak velik shod in somenj, ktereja se brez drugih povodov udeležujejo v velikem številu Primorci od vseh krajev.

To pot ima pa naše razumnštvo lepo priliko, da se ljudstva pridruži, in da se združi z mejnimi kranjskimi rodoljubi v povišanje narodnega praznika v spomin Jos. Jurčiču. Dijaki so se sami razgovarjali za svoj šol v Logu; zdaj imajo najlepšo priliko, da se zberejo v največjem številu na narodni praznik v Logu in vipavskem trgu. Dijak, razumnik in narod na noge!

Iz goriške okolice se nam piše: V Orehovi blizu Mirna praznovali so preteklo nedeljo sv. Avguščina ne v cerkvi, ker je nimajo—staro so podrl, nove pa ne še dodelali—ampak na prostem s plesom, kateri se je zavoljo slabega vremena, t. j. suše v žepih nadaljeval še drugi dan. Godci namreč ne plačani v nedeljo ostali so za „šekacijon“—še celi ponedeljek tam čakajoč plačila, ne vem pa kaj so pričakali.—Za vse so tedaj slabi časi, tudi za godce!

Štacione ob nedeljah zaprte! Župan naše furlanske Gradiške je razposlal po mestu okrožnico, na katero se kupci, štacionarji podpisujejo in tako zavzujejo, da ne bodo več prodajali ob nedeljah, in da bodo imeli tedaj o svetih dnevih svoje prodajalnice zaprte.

Predsedništvo veteranskega društva goriškega razglasa v treh jezikih cesarjevo zahvalo, ki mu je došla za voščila za rojstni dan cesarjev. Predsednik se ob enem zahvaljuje veterancem za obilo udeležitev in vrlo obnašanje veterancev na vet. praznik v Gradiški. V domačem ital. listu ni nič omenjeno, ali se je udeležilo imenovanega praznika tudi kaj slovenskih veterancev, kakor ni povedano, kakó se je slovenski pozdrav odmeval v Gradiški. Mislimo pa vendar, da se je bilo udeležilo praznika tudi mnogo slov. veterancev, in da predsedništvena lepa zahvala dojde tudi njim.

Volitev enega dež. poslanca in mestnega svetovca za V. okraj tržaške okolice se bode vršila 11. septembra od 9. do 1. popoldne v šolskem poslopju na Občinah.

Šola za babice se prične v Trstu 1. novembra v slovenskem jeziku. Pogoji za vstop so ti le: a) Tiste ženske, ki hočejo v to šolo stopiti in uživati pomoček za uboge, imajo se za to oglašiti pri svojej okrajni gosposki; tiste pa, ki so v Trstu, ali pa v njegovej okolici rojene, pri mestni gosposki (magistratu); b) učenke morajo znati vsaj brati, da bodo mogle to ponavljati, kar se bodo vsak dan v šoli učile; c) k preskušnji se ne pripusti nobena učenka, ki se v šoli ni dobro sponašala; d) v to šolo se pripuščajo le ženske tistih občin, v katerih še ni nobene potrjene babice in ktere imajo v teh občinah posestvo ali kako drugo delo, in konečno e) vsaka učenka mora spričati dobro vedenje, pa tudi ne sme imeti pod 20 in ne nad 40 let; vsaka ženska pa se mora oglašiti vsaj do 4. novembra, ko ta čas mine, nobena se več v šolo ne sprejme.

Silni vihar je razsajal v nedeljo popoldne po vsem Gorenjskem. Polju in sadju je naredil veliko škodo. Orjaška burja je prihrumela s ploho. Okoli Lake je ležalo sadja na mernike po cestah, in le malo ga je še ostalo po drevju tudi drugod.

Huda nevihta je bila isti dan tudi v Trstu. Ital. ribiški čoln se je prevrnil, in utonila sta dva moža. V novi luki je pretrganih več verig.

Iz Ajdovščine nam pišejo, da je bil tam dosednji pristav g. F. Kodrič (takó se je podpisal kakor smo videli, tudi sam) prav priljubljen. Predno je odšel v Cerkev za sodnika, so mu napravili banket, na katerem je sam izrekel, da nima nobenega nasprotnika. Pri odhodu so ga spremili v 8 kočijah do Rebka. Bil je ajdovski „Edinosti“ večleten ud in odbornik. Pravili so nam, da je vrl uradnik in nam ne nasproten.

„Braino društvo“ na Občinah priredi v nedeljo 11. t. m. veselico s petjem, igro, deklamacijo in plesom. Svira vojaška godba. Natančnejši spored se priobči. K tej veselici vladno vabi odbor.

Na Kranjskem gimnaziji bosta v prihodnjem šolskem letu samo prva dva razreda. Šolsko leto se začne s 16. sept., vpisavanje pa 14. in 15. t. m.

Letno poročilo c. kr. više gimnazije v Celji kaže, da je bilo na tej gimnaziji skupno 17 učiteljev (s skoro samo nemškimi imeni) in 244 učencev izmed katerih je šolo dodelalo z odliko 20, s I. redom 153, dvojko jih ima 31, trojko 13 in (drugo) poskušajo 27. Nemcev je med učenci 120 (?), Slovencev, pa 121 poleg 2 Italijanov in 1 Hrvata. 9 osmošolcev se je bilo oglasilo k zrelostni preskušnji; med temi sta 2 odstopila, 2 morata pa 2 mesecih preskušnjo ponoviti.

S Slapa vipavskega. Dne 8. septembra t. l. popoldan, osnuje vipavska kmetijska podružnica, v Vipavi veliko kmetijsko tombolo z naslednjimi dobitki: 1. prva amba, 5 mehov za žveplanje grozdja, vrednot 5 gl. 2. druga amba, garnitura sadjerejskega orodja, vrednost 8 gl. 3. terna, grozdni mlin, vrednost 16 gl. 4. kvaterna, aparat za filtriranje vina,

vred. 24 gl. 5. činkvina, stroj za rezanje rezavice, vrednost 40 gl. 6. tombola, jurica mirodolskega plemena, vrednost 50 60 gl. Pričetek tombole točno ob 3. uri, kartelica stane 20 kr.

V Ljubljani hočejo tudi nabirati darove za češko novo gledališče. V ta namen bo predaval 18. t. m. g. Ivan Hribar v ljublj. čitalnici o zgodovini češkega gledališča. Narodnjaki hočejo s tem pokazati dejanstveno svoje sočutje do Čehov.

Stipendije na viši kmetijski soli na Dunaji razpisane so tri po 400 gld., ena za slušatelje poljedelskega, dve za slušatelje gozdarskega poduka. Prošnje se imajo glasiti na ministerstvo za nauk in bogočastje in vložiti do 25. septembra pri rektoratu zgoraj imenovanega učilišča.

„Sl. Narod“ bil je včeraj zaplenjen zaradi sestavka o razmerah in mukah primorskih Slovanov, o katerih ni moči pisati, da bi se ne omenjal tržaški namestnik baron Depretis. To so besede „Sl. Naroda“, in mi njih resnico najbolj čutimo. Potem se pa „Triester-Zeitung“ norčuje z nami, ko smo prisiljeni govoriti samo o „nerodajnih krogih.“ „Slovenec“ bil je včeraj tudi zasežen.

V istrskem dež. zboru je nek dr. Costantini vlado interpeloval, ali ji je znano nekorektno obnašanje nekkih profesorjev na pazinskem gimnaziju, in ali inšti red napraviti na tej gimnaziji na to stran.

G. dr. Costantini in njegovi tovarši, ki so interpelacijo podpisali, merijo na slovanske učitelje pazinske gimnazije. Mi ne vemo, v čem bi se oni slabše obnašali od ital. svojih kolegov. Toliko pa nam je znano, da je Pazin freudentovsko gnezdo, kjer irredentovski pobalini pljuvajo za c. kr. profesorji. Ako se slovanski profesorji branijo takih pobalinskih poklonov, jim utegnejo zameriti le ljudje, katerih resnica bode, ako je tudi nepazinski drugi avstrijski svet izve. Lahoni sami sebe ne izdajajo; zato se pa penijo od jeze, ako kudo ovadi njih početja pred svetom. Oni pa menijo, da utegnejo samo c. kr. profesorji razglasiati svetu nelojalno gibanje istrskih Lahov. Radi bi sprevili vse slovanske in gotovo tudi nemške uradnike, najprej pa c. kr. profesorje strani, da bi potem mihno delali in Umberto in Garibaldi na čast godli in plesali, kakor so to že večkrat delali. Zato pa kličemo tudi tu: Vlada pozor! Čas je skrajen!

Manovre ali velike vojaške vaje bodo na Gorenjskem vso prvo polovico septembra. Velike vojaške vaje so zdaj tudi na Ogrskem, kamor pride sam cesar prepričevati se o napredku naše vojske.

Listnica uredništva. Nekaj dopisov smo morali tudi danes odložiti. — G. dopisnik iz Vipave: Nobene „domače“ vesti nismo našli na 3. strani. G. Soški turist: Prosimo, da nam zares kaj novega pošljete. Zadnjega dopisa zaradi oblike in stvari ne moremo več sprejeti. — Kanalskim fantom: Plesnih naznanil ne sprejemamo. Opravišтво vam denar povrne.

Več 4 do 5 letnih ŽREBCEV najboljšega, tirolsko—štajarskega lehkoga in težkega plemena se išče v nakup. Posredovalci dobro došli. Ponudbe naj se pišejo na W. S. 849 an Haasenstein & Vogler in Leipzig.

3 Gosli

so na prodaj pri KOLARIČI, kotlarji za kosarno.

Hiša na prodaj.

V Praprothu pri Nabrežini na Krasu je na prodaj čedna hiša, štev. 13, pristojna za vsakega krčmarja. Ima 6 sob, skedenj, podzemeljsko in površno klet. Cena in pogoji se poizvedo pri lastniku

Fr. Saksida

v Saksidu št. 205 pri Dornbergu.

Božjast ozdravlja pismo specialni zdravnik **dr. Killisch** v Draždanih (Dresden, Sachsen). Za velike vspehe (8000) velike medalje znanst. društ. v Parizu.

Nove bukve so prišle ravnokar na svetlo z imenom

„Lurška mati Božja.“

Preložene so iz francoskega po g. Henriku Las-serre. V njih je popisano, kako se je mati Božja prikazovala v Lurdu pred nekoliko leti, in kako so se potem godili in se še godé čudeži. Veljajo mehko vezane 1 gld., v polplatnu 1 gld. 20, v polusnji 1 gld. 25 kr., in vse v platnu 1 gl. 40 kr. Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, jih dobi poštne proste. Prodaja jih prelagatelj **Franjo Marešič**, kaplan v Šentvidu nad Ljubljano in

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Noveje sodbe zdrav. veljakov o

Franc-Jozefovem grenkem studencu

FRANZ JOSEF BITTERQUELLE

najuspešnejši grenki vodi:

Prof. dr. Biesiadecki, Lemberg. Protomodičini zdravstveni referent. Četinja, če se je le malo vzame, da gre gotovo od človeka pa brez bolečin; pri daljši rabi ne zgubi moči in ne zadržuje prebavljanja. V Lovu 3. nov. 1879.

Prof. dr. C. pl. Braun-Fernwald, Dunaj. Prav mnokrat sem se uže prepiral o znanem naglem in zanesljivem učinku te grenke vode; zato priporočam najtopleje to vodo bolnim gospem Dunaj 1879.

Dr. Emilij Rosa. Tridentski zdravniški vodja. Voda Franc-Jozefovega grenkega studenca razbija se je z najboljšim vspohom v tukajšnji čivilni bolnišnici kot čisto pomoček, ker ima ovis prijeten in kaže svojo moč tudi ako je po malem jemljen.

Ako pa je jemljen vsakdan, ti pomaga najbolje proti kroničnemu želodnemu in črevesnemu kataru in ozdravi za dolgo časa brez neprilicnosti tudi najhujšega bolnika.

V Tridntu, 27. marca 1881.

Dr. Kleinwächter prof. klinike za ženske bolezni v Innsbucku. „Dokazala se je vselje uplivačnja, ne da bi imela kak drugi neprijetni učinek kakor druge grenke vode za to zasluzi, da se v krogu kolegov in občinstva gorke priporoča.“

C. kr. občna bolnica, Dunaj. V zdrav. odd. — Pri želodčnem in črevesnem kataru, habit zaprtju, brestošnosti, krvnem zgoščanju, hemoridih, jeternih bolestin in ženskih boleznih so se dosegli izvrstni uspehi. 1878.

Glavna zaloga za Gorico in deželo samo pri G. CRISTOFOLLETTI v lekarni „Pri črnem medvedu“ na Travniku, kamor naj se pošiljajo naročila za več množice. Dobiva se tudi v Seppenhoferjevi drogeriji unstran škočije.

Zakaj boleha toliko ljudi?

Pogostoma se pritožujejo, da se ljudje dandanes veliko manj dobro počutijo nego nekda. Ni pa, da bi bilo več nalezljivih boleznih, ker je dokazano ravno nasprotno, da te niso več tako hude in se ne širijo več toliko, kolikor nekda, in sicer zato ne, ker se skrbi bolj za sanitarne naredbe, in ker imajo veliko več skrbi za zdravstvene zadeve; to pa je vendar gotovo, da boleha ljudi veliko bolj v hrstu in v prsih, in da se počutijo, kakor da bi bili brez moči in mrtvi, in vse to brez vidnih vzrokov. Koliko jih je, ki se pritožujejo po jedi o bolečinah in tišanji v želodcu, tudi, kadar so le malo povzili. Drugi se čutijo onemogli zaradi neprebravljivosti. Tisočeri čutijo bolečine v glavi, na žolci, neprijetnem dihanji, ki je zlasti neprijetno onim, ki občujejo z nami, in je posebno neprijetno zjutraj. Večkrat slišimo: hujše se počutim in sem trudnej, kedar vstanem, kot pa, kedar se vlečem. Pogostoma nahajamo tudi slaba usta, jed nam ne diši, ali pa ne moremo ničesar povžiti pri obedu.

Ti so pa najmanjši nasledki, da se slabe počutimo, in vendar je nesreča in trpljenje veliko zaradi tega; zadržuje nas za vsako veselje in opravo!

Vzroka pa nam ni treba daleč iskati; vzrok tiči v želodcu in v prebavilih, katera (bolj kot bi si človek mislil) proizvoduje škodo in trpljenje skoro v vseh drugih telesnih opravilih. Ko bi bilo mogoče ohraniti želodec v njegovem pravilnem stanju, in ko bi bil drob prost zaprtju in nepotrebne driste, bi človek dosegel veliko večjo starost nego je doseže.

Ta dva pogoja kažeta pot za stanovito zdravje. Želodec je, kakor kolo v kolesih, in kakor vtegne nepravilno tekanje enega kolesa v uri podreti ves urni stroj, ko vniči urno delovanje za kazanje časa, ravno tako se godi z imenitnimi prebavili; ako pa prenehajo natanko in pravilno delovati, pokončajo s tem vsled oslabiljene moči in nedelavnosti — in teh je legija — delavnost vseh od njih odvisnih delov, in ves človeški mehanizem trpi zaradi tega, kar bolnik neprijetno vé in občuti.

Ako teče pa strojevo kolo pravilno, kaže tudi pravi čas, in bistveno urno delovanje — ki je merilo časa — je zopet na pravem mestu. Ako se pa zlo vgnjezdí, se kolesa — namesto da bi skupno delovala — poškodevajo in razrušijo, in se takó uničijo. Ravno taka je sestava človeškega telesa kakor ura, potrebuje tupa tam uravnave. Ako podoliš pokvarjenim organom zopet naravno moč, delovali bodo zopet pravilno, in noben organ ne bo rušil ali nereden, v škodo in bolečino drugih. Da se pa to doseže, mora se prebava pospeševati s to kom tekočino, ki pripada spodnjemu želodcu, in to se doseže najuspešneje z „Shaker ekstraktom“; ta podeli moč želodcu, drobu živost in moč, oživi jetra, za več veselje življenja in zdravlja vsem, ki ga rabijo.

Cena stekla gl. 1.25 gld. Dobiva se v Gorici pri gospodu lekarniku Jak. Cristofolletti-ju.